

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiu, în 7 Noemvre

Ministrul-president Tizza — spune „Egyetértés” — fiind în Viena are a se înțelege cu guvernul austriac și cu cel comun asupra timpului când au a se convoca delegațiunile. Delegațiunile, după cum se scie se vor întruni în anul acesta la Viena. În conferența parlamentară de Sâmbătă a declarat Taaffe, că guvernul austriac are de gând a convoca delegațiunile îndată după ce va fi terminată desbaterea asupra administrațiunei Bosniei și Erțegovinei și asupra armatei. După calculii guvernului austriac proiectele aceste vor fi rezolvite cam pe la sfârșitul unei acesteia și așa se poate aștepta cu siguranță, că delegațiunile se vor întruni în zilele cele dintâiu ale unei lui Decemvre.

După cum s'a vădut din „Scirile ultime” ale nrului trecut, în casa deputaților Ungariei proiectul despre administrațiunea Bosniei și Erțegovinei este votat și primit în desbatere generală. „Egyetértés” susține că guvernul unguresc nu voiesce a intra în desbaterea specială a acestui proiect până când senatul imperial nu va fi hotărît asupra detaiurilor acestui proiect, pentru că în obiectul acesta guvernul unguresc voiesce a fi întru toate de acord cu cel austriac. În Viena însă unele și altele dintre fracțiunile parlamentare de acolo voiesce să facă în proiect modificățiuni considerabile. — Partida independentă din dieta Ungariei, în conferența sa, a decis la propunerea lui Madarasz a se abținé dela desbaterea specială a proiectului despre cestiunea bosniacă.

Ministrul de finanțe contele Szapary se pare că earăși voiesce a aduce în dietă proiectele despre amortisirea obligațiunilor urbariale și desdaunarea decimei de vin, însă radical modificate. Proiectele sînt deja substernute Maiestății Sale spre aprobare.

După o telegramă dela Budăpesta sosită astăzi, casa deputaților, a desbătut și votat și în special proiectul privitoriu la Bosnia. — Vineri se începe desbaterea proiectului privitoriu la armată.

La Viena în politica internă este afacerea cea mai importantă proiectul de lege privitoriu la armată. Desbaterele în consiliile ministrilor se învêrt mai cu samă în giurul acestui proiect. Guvernul austriac va avé mari greutăți cu proiectul acesta, de oarece la votarea lui se cer două tertialități a le casei deputaților și pentru aceste guvernul mai are lipsă de 51 voturi. Conte Taaffe se vede, că din cauza aceasta a găsit cu cale a vorbi într'o conferență a căpeteniilor cluburilor senatului imperial pentru proiectul guvernului privitoriu la armată. Din discursul ministrului publicat în „Fremdenblatt” se vede, că ministrul Taaffe pune deosebit pond pe împregiurarea ca existența armatei se fie asigurată pe ani mulți înainte, căci monarchia numai astfel va câștiga în viitoriu aliați puternici, pe când cu o armată cu termene scurte nu se va bucura

de aliați tari și egali și susținerea păcei în Europa ar fi periclitată. Nu va trece mult și vom vedé pe ce feliu de pământ au cădut cuvintele din apele ministrului cătră capii cluburilor senatului imperial. Ministerul austriac de altmintrea dovedesce multă încredere în sine și în succesul seu cu proiectul acesta, ceea ce pune în oare care mirare pe „liberalii” cari au făcut deja calculațiunea de care amintirăm mai sus.

Mai mult decât încrederea aceasta neliniesc pe „constituționali” din Cislaitania scirile despre completarea definitivă a ministerului austriac din dreapta senatului imperial și pretensiunile crescende a le Cehilor pentru o mai multă considerațiune a limbei cehice în oficiu și în scoale. Temerea merge așa de departe încât Nemții au început deja a deduce din pretențiunile Cehilor, că acestia nu vor mai puțin decât desbrăcarea universității din Praga de caracterul ei nemțesc.

Diarele „neliberale” din Cislaitania iau puțină notiță de temerile aceste. Ele publică articuli și corespondențe, cari sînt în adevăr potrivite de a pune pe gânduri pe toți, câți cred în infalibilitatea dualismului cum este el astăzi. Între alte vom aminti aici de un articol, care aduce în combinațiune politica esternă a contelui Andrássy cu un memorandum, al repositului Radetzky. Articulul după ce laudă pe contele Andrássy, că și-a rezolvat bine problema, adaugé, că monarchia a intrat acum într'o fasă nouă. Se tratează acum de câștigarea Slavilor austriaci pentru politica guvernului și de a reforma dualismul într'atâta, încât să nu paralizeze acțiunea monarchiei. Reforma aceasta este probabil, dice articulul, că se va face așa, că delegațiunile se vor transforma într'o delagațiune unitară, în care toate țările își vor trimite reprezentanții și în chipul acesta delegațiunile vor deveni un adevărat parlament central al monarchiei întregi.

Diarele berlinese, spune „D. Ztg.” au întimpinat cu receală pe clironomul rusesc. Desbătând întrebarea, dacă nisuițele rusesci de a se apropia de Germania vor avé un succes, diarele nemțesci o răspund negativ. Așa „Magdeburger Ztg.” scriind despre visita clironomului dice între altele: „Încercările familiilor domnitoare din amândoué imperiile de a restatorî prin contactul personal al membrilor lor un raport mai bun, e de a se privi numai de un rezultat al tradițiunilor, care se cultivă atât de bucuros la curți. Politicesce însă legătura între aceste două staturi vecine e deslegată și cu anevoie se va mai încopcia. Considerațiuni foarte ponderoase de stat și esperiențe positive ne-au adus la alegearea amicitiei austriace, a cărei ponderață s'a dovedit mai puternică decât tradițiunile și aplecările curților. Când în Octomvre vice-presidentul din ministerul de stat a cerut consimțământul împératului la negociațiile din Viena, în cercurile curții din Baden-Baden s'a observat o mișcare neobicinuită. S'a observat că împératul

de mai multe zile se află într'o neliniesc, care nu o putea ascunde și într'o și împératul era cu ochii scâlțați în lacrimi. De bună samă aceasta s'a întemplat în ziua, în care motivele ponderoase ale bărbatului de stat, care petrecea acolo, i-a stors subscrierea. La curte nici o presimțire măcar nu aveau despre momentuoasele lucruri ce s'au petrecut în apropierea imediată; numai mai târziu se află că lacrimile împératului însemnau resignațiunea dela o veche legătură.

Scupștina sêrbească s'a deschis la Nissa cu un mesagiu care constată progesele Sêrbiei, a cărei independență este recunoscută de puteri și se află în bune relațiuni cu staturile vecine. Mai departe vorbește despre tratatele comerciale cu Italia, Anglia, Rusia, Elveția și Belgiul.

Despre România se întelnesc două sciri importante. În Bucuresci după „Binele public” cursează scirea, că România are să se alătore la alianța germană-austro-ungurescă. Alta în foaia vieneză „Le Danube.” Eată ce dice această din urmă:

„După cum vă spuneam de curând puterile europene sînt încântate de votul constituantei române. Ele au găsit ocaziunea de a se retrage. Când cineva are cu densusl a tot puternicia, nu hotăresce lesne a ceda unui adversar, a cărui putere principală stă în logică și în drept.

România este dar în ajunul de a vedé recunoscută independența sa de cătră toate statele mari, nu dice de cătră Europa, dar de cătră lumea întregă. America a întins deja o mână prietenească, deschisă lealmente și cu generositate. Francia, supuindu-se impulsului opiniunii, se grăbesce a și îndrepta greșala comisă la Berlin de cătră delegații săi. Acei cari mai par a fi rigoroși printr'un curat formalism, nu vor întârția a se lăsa curențului, făcend în tot cazul oarecari reserve deșerte, cu scop de a îmblânđi remuscări inchipuite.

„Dar vedeți stranele întoarceri ale lucrurilor omenesci; această mică țeară, pe care încruntații arbitrii ai Europei și-a permis de a o hărțui și de a o ținé în voia lor, e astăzi în stare de a face după placul ei pace sau resbel Orientului.

„Într'adevăr, acea faimoasă ligă balcanică, pe care vă o pređiceam acum șese luni, a cărei formațiune efectivă am fost, în urmă, întâiul care am semnalat-o și asupra căreia am tras atențiunea Europei, eată-o formată.”

„Aliații naturali cari formează liga sînt, afară de cele 3 principale grupe balcanice, Bulgari, Sêrbi și Muntenegreni, cele două mari staturi aședate la nordul și la sudul aglomerațiunei, adecă România și Grecia. Toată lumea va admite, că unite armatele acestei vaste ligi, pot pe picior de resboiu, să opună 600,000 unui inimic comun. Cine nu recunoasce din acest minut că acela dintre state, care va avé mai multă influență prin întinderea lui, prin cifra populațiunei sale și prin autoritatea trecutului seu militar, va dispune în Europa de o putere, de care

cea mai mare dintre națiuni va trebu să țină samă.

„Nu esagerez, de sigur, afirmând că rolul la care România e chemată în condițiunile indicate mai sus, corespunde aceluia, pe care Piemontul l-a jucat în a doua jumătate a acestui secul Națiunea pusă de curend sub epitropie de cătră Europa, nu va întârția dar a fi la rëndul ei o putere arbitără; va depinde dela ea, a arunca naționalitățile emancipate asupra neputinciosului imperiu al Osmanliilor și de a curma după pofta sa această îngrozitoare cestiune a Orientului, care a dat congresului din Berlin visuri atât de urite și raționamente încă și mai urite.”

„Vei vedé într'o și pe aceste orgolioase state occidentale venind în Bucuresci să și ia ordinele; le vei vedé scoborindu-se rugătoare și resbunând, printr'o fatală supunere, principatul român de umilințele, pe care ele i le-au impus cu atâta... ușurință, era să dic, nebunie.”

Rusia a dat de o mare năpaste în Asia. O expedițiune contra Teke-Turcomanilor a fost aproape cu totul nimicită. Rușii se pregătesc a spăla pata aceasta în primăvara vitoare.

Dieta Ungariei.

În ședința dela 12 Noemvrie continuându-se desbaterea generală asupra proiectului despre Bosnia deputatul Herman (din stînga estemă) polemizează cu Bausnern imputându-i că face între Maghiari politică de german mare. Din punct de vedere național dice că maghiarismul trebuie scutit de pericolul de a veni între elementul german și slav și a fi sfărîmat ca un grăunte între două petri de moară. Fie care cruceriu, fie care picătură de sange trebuie folosită pentru consolidarea elementului maghiar.

M. Jokai nu și poate închipui cum această Bosnie amărâtă va sugruma dualismul, cum va desbrăca pe cele 15—17 milioane suflete de simțul constituțional, cum va nimici ea cele două parlamente, jurământul regelui s. c. Oratorul se pleacă înaintea fantasiei lui Szilágyi. Absolutismul cu toată forța sa nu a putut împinge Ungaria, care pe atunci era lipsită de orice sînt în parlamentul central, pentru că toate partidele țerei au știut să se opună la această stăruiță, cu atât mai puțin vor isbuti asemenea tendențe astăzi când Ungaria dispune de toate armele, prin cari se poate apăra pe sine, începend dela presa liberă până la arma honvedilor (Risete în stînga estemă). Dvoastră rideți de armele honvedilor? Aceste risete caracterizează partida. (Aplaus în dreapta). Dacă Ungaria va fi amenințată cu perire, va dispăre earăși ori ce deosebire de partide dintre Maghiari și honvedul va sci pentru ce poartă arma lângă sine (Aplaus în dreapta). Și Dvoastră faceți națiunei, carea s'a știut conserva pe timpul absolutismului, un prognostic atât de posomorît astăzi când ea are un ministru, care e legat de această țară cu numele, inima, trecutul, fami-

lia și averea sa, care răspunde la toate criticile ce i se fac: Vă mulțămesc!

Acest prognostic este după părerea oratorului imposibil. Țările ocupate se vor desvolta cu încetul în provincii, cari nu vor fi legate de noi, dar vor atârna dela noi încetând a ne neliniști. Primesce în fine proiectul.

A. Pulszky polemizând cu preopinamentul nu primesce proiectul, din motivele destășurate deja.

Ministrul presid. Tisza ȳice că nu se simte ȳndemnat a apera politica orientala atacata de nou, atât ȳnse trebuie să ȳica că evenimentele au dovedit ȳn mod hotărit că pericolii prorociți nu său ȳmplinit nici ȳn a-suta parte. ȳvinuirea ce ni său făcut că urmărim o politică rusască, să arătat fără temei. Fiesce care poate să judece astaȳi cât de mici sunt jertfele ce le am adus pentru ocupațiunea Bosniei ȳn proporțiune cu cele ce trebuie să le aducem ȳntrepunendu-ne pentru ȳntregitatea Turciei.

Ocupațiunea a adus cu sine o re- ceala ȳntre noi și Rusia, acel stat cu care stânga estremă voia ȳn anul trecut să avem resboiu. Cu celelalte state raportul nostru e pacinic.

ȳngrigirile ce său ivit cu privire la națiionalitatea maghiară nu sunt cu temei. Să ȳis că națiionalitatele din țerile ocupate ne sunt dușmane. Fiind adeverat aceasta oare nu este atunci mai bine ca acele națiionalitați să fie sub stăpânirea noastră decât să domnească acolo nominal Turcia, ȳn faptă ȳnse panslavismlu?

ȳvinuirea de căpetenie a lui Szilagyi este aceea că proiectul periclitează dualismul. Față cu această părere, ministrul president observă că dualismul sar periclită și mai tare, când sar ȳnstitui ȳn provinciile ocupate un guvern neatarnator de guvernele actuale ale monarhiei (prin aceasta sar pune temeiul la trialism) decât prin proiectul actual care dă administrațiunea ȳn mânile ministeriului comun prin urmare la un organ legal. Principiul fundamental al dualismului este scutit, căci proiectul nu admite un *novum*. Recomandă ȳn fine adoptarea proiectului.

Cătră sferșitul ședinței a făcut E. Simonyi doué interpelațiuni. Prin interpelațiunea primă interpellatorul ȳntreaba pe ministrul de finanțe dacă este adeverata faima, că densul a provocat pe deputatul Pázmándy la duel și află ministrul duelul compatibil cu pozițiunea sa? Prin a doua interpelațiune E. Simonyi ȳntreaba pe guvernul ȳntreg dacă este mulțămit cu respunsul dat de ministrul Szapáry deputatului Pázmándy și dacă ȳl află compatibil cu responsabilitatea ministerială?

ȳn ședința dela 13 Noemvre se autenticea protocolul ședinței trecute și se notifică esibitele.

După aceasta presiidiul aduce la cunoștință că la 19 cur. fiind ȳiua onomastică a Majestății Sale Reginei se va ține un serviciu deesc. Presiidiul se ȳnsarcineaza a exprima felicitările omagiale ale camerei de ministeriu. Mai departe anunță presiidiul că la 15 cur. va urma renunțarea solemnă la tron a archiducesei, Alteța Sa Maria Cristina. Ministrii unguresci și presiidenții ambelor camere vor asista ca martori la acel act solemn.

La ordinea ȳilei se continuă des- baterea generală asupra proiectului despre Bosnia.

Ig-Helfy constată că Ungaria se află aȳi ȳntr'o stare mai tristă decât pe timpul absolutismului, căci atunci țara a avut a se lupta cu un dușman declarat pe față, dar astaȳi are a se lupta cu dușmanii cari o atacă pe furis. Cât pentru proiectul din discusiune acesta e o ȳnșelaciune decla-

rată, o amăgire. Respinge ȳn fine proiectul.

Darday primesce proiectul pentru că nu vatema constituțiunea, ci statorcesce numai un *modus vivendi* ȳntre marginele constituțiunii.

După Mandel și Mariassy ia cuventul contele Apponyi. Oratorul se ȳntoarce, după unele rectificări contra argumentelor de cari să folosit ministrul presid. Tisza. Acesta a ȳis că speșele de ocupațiune sunt ne ȳnsemnate ȳn proporțiune cu cele ce ni le ar fi ȳmpus politica recomandată de opoșițiune și că pericolii prevestiți nu său ȳmplinit. Cât pentru speșe observă că dacă politica orientala nu sar fi condus după arbitriul guvernului ci după părerile opoșițiunii din primele momente, ȳsbucnirea catastrofei se putea ȳmpedeca și fără resboiu, pe cale diplomatică. (Aplaus viu ȳn stânga). Dar chiar acceptând punctul de manecare al guvernamentelor, ce moment ȳndreptașese pe ministrul presid. a afirma că cele 140 milioane ce ni le au ȳmpus ocupațiunea, reprezintă mesura deplină a sarcinilor ce le va avé monarhia din politica de ocupațiune? (Aplaus ȳn stânga). Cât pentru periculi este prea de timpuriu a ȳice că am trecut preste toți pericolii. Ministrul president nu a putut să și aleagă un moment mai slab pentru asemenea afirmațiune decât prezentandune ȳn același timp un proiect de lege care cuprinde ȳn sine togma un pericol ȳnsemnat din cele ce său prevestit. (Aplaus viu ȳn stânga).

Oratorul arată apoi că ministrului presid. nu ȳi a succes a resturna argumentele lui Szilagyi relativ la controla parlamentară și constată că ministeriul unguresc ȳntr'adever are numai un vot consultativ.

Oratorul a asteptat dela ministrul president o declarațiune hotarita cu privire la trei ȳntrebari. ȳntaiu o părere precisă asupra raporturilor de stat. ȳmpregiurarea, că conducerea administrațiunii ȳn Bosnia este transpusă la guvernul comun și la delegațiuni, este ea emanațiunea art. XII: 1867 sau un cerc nou de activitate, creat prin ȳnstituțiunile cuprinse ȳn proiectul de față? Este o mare deosebire ȳntre aceste doué casuri. ȳn cazul prim casa adoptă cu proiectul de lege și principiul că se pot transpune ministeriului comun și delegațiunilor afară de agendele numerate taxativ ȳn legea dela 1867 și alte afaceri, simplu pe calea interpretațiunii legale și fără de a mai aduce vre o lege nouă. ȳn cazul al doilea casa ar lua o dispoșițiune necorectă.

A doua declarațiune ce a asteptat-o oratorul dela ministrul president, este normarea exactă a cercului de activitate ce li se dă diregatoriilor și ȳnstituțiunilor esistente deja ȳn monarhie cu privire la administrarea Bosniei. Nici proiectul nici motivarea nu cuprinde o asemenea normare exactă.

A treia declarațiune ce să asteptat dela guvern, este ca el să fi desfășurat ȳn trăsături principale organizațiunea Bosniei de până acum și cea viitoare. Și aceasta o află oratorul de lipsă nu pentru că ar voi că această organizațiune să se stabilească de legislativă, ci pentru că proiectul de lege dă unei diregătorii un cerc de activitate relativ la organizașare. Dacă proiectul ȳmputernicesce pe guvernul comun să organizeze administrațiunea Bosniei și Erțegovinei cu votul consultativ al ambelor guverne, trebuie să scim modul cum va efectua acest organ ȳmputernicirea. Când am ȳncuviințat 500,000 fl. pentru institutul de credit fonciar pe sama proprietarilor mici, guvernul ni a prezentat cu proiectul de odată și statutele ca să scim pentru ce votăm suma cerută. Acum ȳnse când e vorba

de transmiterea unor drepturi suverane ȳnsemnate la un oficiu nu să aflat de lipsă să ni se facă cunoscut cum va procedea acest organ. Oratorul constată, că informațiunile sale despre Bosnia le are din ȳsvoare private. ȳn fine spriginesce proiectul de rezoluțiune substernut de Szilagyi.

ȳn ședința dela 14 Noemvre continuându-se desbaterea generală asupra proiectului de lege despre Bosnia ia cuventul deputatul

Col. Tors spre a constata că proiectul ȳn desbatere alterează ȳn faptă legea fundamentală dela 1867. Stânga estremă, de care se ține oratorul, vede ȳn legea dela 1867 o spărtură ȳn constituțiunea de o mie de ani a țerei, o spărtură, prin care voesc contrarii se contrabandeze calul troian al absolutismului. Astaȳi e ȳnca prea mică spărtura și calul prea mare. (Aplaus și ȳlaritate ȳn stânga), dar legi, cum e și cea de față, sunt de natură a lărgi spărtura. ȳn fine oratorul se declară pentru proiectul de rezoluțiune al lui E. Simonyi.

E. Hodossy admite că cu tratatul dela Berlin am primit și daturința de a ne ȳngrigi de administrarea Bosniei și a Erțegovinei. ȳntrebarea e deci numai, că cum să ne ȳngrigim. Trebuie să avem ȳn vedere, ca dispoșițiunile ce le luăm să corespundă dreptului nostru de stat, prevederei politice și oportunității. Oratorul constată că proiectul ȳndesbatere nu corespunde ȳn nici o direcțiune.

„Non verba legum sed vim ac potestatem“ acest proverb este adeverat. Voind a judeca, dacă acest proiect corespunde art. XII: 1867, trebuie să ȳcunoascem scopul, spiritul și direcțiunea. Națiunea ungară se luptă de seculi contra unei puteri centrale care să opintit mereu a ne nimici independența de stat, dreptul nostru constituțional, sau a ni le restringe cel pușin și a și lărgi sfera puterii sale. Această luptă seculară să desvoltat ȳn 1848 ȳntr'o luptă cu armele, care să sferșit ȳn defavorul nostru. Oratorul arată apoi că la 1861 și 1867 națiunea maghiară punendu-se pe terenul luptei legale, ȳn fine să alăturat la principiele partidei deakiste care a stabilit prin art. XII: 1867 după resort, cari afaceri se țin de organele comune și cari nu, prin urmare ce nu am dat acestor organe comune, ni-a remas rezervat exclusiv noue. Stând astfel lucrurile nu se poate ȳice, că proiectul de față corespunde legii dela 1867. Efectul bun sau réu aterna dela modul cum se esecuta o lege. Oratorul trebuie să constate cu părere de réu, că guvernul procede cu dreptul constituțional dela tratatul din Berlin ȳncoace ȳntr'o direcțiune contrară. Ori cum vom ȳntoarce lucrul, administrațiunea trebuie să se țină de guvernul statului nostru, și să stea sub controla legislativei.

Proiectul de față nu corespunde nici prevederei politice, căci și aceasta cere ca administrațiunea ȳn Bosnia să fie sub controla legislativei. Guvernul numai trei ținte poate să aibă dinaintea ochilor. Sau voiesce să facă acolo ordine și apoi să restituie provinciile la Turcia, sau voiesce să le facă aternatoare de Austro-Ungaria sau ȳn fine voiesce a le aneșca. Ori care va fi intențiunea guvernului noi trebuie să avem o ȳnfluență efectivă asupra acelor provincii, dacă e vorba de o misiune ȳn orient, și această ȳnfluență o poate esercita guvernul nostru pe lângă controla legislativei mai bine decât guvernul comun. ȳn fine respinge proiectul de lege.

A mai vorbit dep. Molnar și Lang pentru primirea proiectului, ear Mocsáry pentru respingere. Acest din urmă a caracterizat punctul de vedere al stangei estreme, din care face

parte, cu cuvintele: „Delendam esse“.

Cătră sferșitul ședinței raspunde ministrul de finanțe Szapáry la ȳnterpelațiunea lui E. Simonyi ȳn cauza cunoscută cu dep. Pázmándy. Ministrul crede, că această cauză e rezolvită prin respunsul seu anterior și se roagă a se lua la cunoștință acest respuns. Simonyi nu e mulțămit cu respunsul dar casa il ia spre sciință. Tot ȳn această ședință a respuns ministrul presid. Tisza la a doua ȳnterpelațiune a lui E. Simonyi tot ȳn această cauză. Ministrul presid. ȳice că guvernul nare ce raspunde căci afacerea e aplanată deja. Interpellatorul nu e mulțămit cu respunsul, dar casa il ia spre sciință.

Cu aceasta se ȳnchide ședința.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Brașov 24 Oct. 1879. Domnule Redactor! Adunarea cercuală a desp. I al Asociațiunii Transilvaniei pentru cultura și literatura poporului român ținută la Herman ȳn anul trecut a fost hotărit ȳntre alte, a se așterne comitetului Asoc. Transilvaniei ȳn Sibiu vorbirea d-lui Bart. Baiulescu ținută la această adunare și a o publica. Asemenea a fost hotărit că propunerea d-lui Baiulescu să fie recomandată de comitetul despartementului I: „ca comitetul Asoc. Transilvaniei să ȳndemne promovarea meseriilor ȳntre Români și mai mult, apoi să propună adunărei generale a Asociațiunii ȳnființarea unei sau mai multor scoale de meserii „Ateliuere.“

ȳn. comitet al Asociațiunii Transilvaniei a reȳntors propunerea despartementului pentru că să ȳnainteze un plan.

Despartementul ȳn adunarea sa generală ținută ȳn 14 Oct. a. c. la Săcele a primit acest plan propus de comitetul despartementului.

Pentru că aceste sunt nisce afaceri, cari ating interesul tuturor vi le comunic spre publicare ȳn prețuita foaie ce redigeați.

O vorbire asupra meseriilor la Români de B. Baiulescu ținută la adunarea gen. a desp. I ȳn Herman.

Domnilor! ȳn o asemenea adunare ȳiceam acum trei ani aceste: „Pre când ne hotarim a respândi ȳnvetatura la fiii națiunii române, pre când nișuim a ne cultiva, a ne lumina, pentru că e nesuferit ȳntunecul; pe atunci trebuie să vedem, ca lumina ce o dăm să nu remana sub obroc, ci ea să lumineze tuturor, pentru că să ȳnainteze.“

Pre când este foarte de lipsă ca neȳncetat să aretam poporului nostru modul ȳnaintarei și ȳnfloririi agriculturii, gradinelor, economiei de câmp și de vite, pentru că sunt mijloacele prin cari ȳși agonisesc hrana de toate țilele; pe atunci trebuie să judecăm bine, ca agonisela aceasta să nu se ducă pre alte lipse, să nu treacă paralele ȳntr'alte mâni, din cari nu mai trec ȳnderet la poporul nostru.

Astaȳi cutez a ȳice: Românul cheltuesce mai mult decât castiga și de aceasta el propașese cătră seracie. El sperează adeverat câte pușin, că nare mult și poate mai rar decât alții, ȳnse totuși averea lui se subție și el ȳnainteaza cătră ruină. Ce vinde Românul? Ce castiga el? Vinde câte o vită și castiga pușine bucate și fen din economia câmpului și ȳn rare locuri câte pușine lemne. Față cu acest mic castig să vedem ce cumpera? Cumpera toate necesitățile pentru ȳmbracaminte dela tălpi până la crescet. Pe toate uneltele de casă și de câmp trebuie să dea bani.

Aș este! Dacă ȳi trebuie cisme, de are lipsă de curea de șerpar, de ȳ lip-

sesce spențel sau peptar, de 'i trebuie pâlărie, pe toate aceste și altele ale familiei trebuie să dea bani; trebuie să se roage de străinul dela oraș pentru ca să i le vîndă. Tot asemenea trebuie să dea bani ați și pre ceea ce nu dedea eri, adică: pe sugna sau rochia muerei și a fetelor sale, pe păpuși, căci acum s'au mândrit și sătenele noastre.

Ori încătrău aruncăm privirea și la economia casei și la cea de câmp mai pe toate uneltele dă Românul bani: fie ușe, fie zar, fie masă, fie scaun, fie cuțit sau lingură, fie lanț sau roată, plug sau coasă și secere, până la un cuiu Românul dă bani pre aceste tot străinului.

Apoi fraților! Bani pre vestimente, bani pe verdețuri, bani pre ale economiei. De unde să mai ia Românul acesti bani? Și mai este ceva unde trebuie să dea el bani ori 'i are ori nu 'i are bani la dare, bani la diregători și bani la rachiu. Cugetați acum de unde mai scoate sirmanul Român acesti bani? Vinde câte o vită, câte o nemestă și mulți încet, încet 'și-a vîndut toate, apoi ia copiii și desagii și se strămută Dumneșeu scie unde.

Vedeți fraților, că vorbirea noastră trebuie să tragă atențiunea celor ce au urechi de auzit, pentru că dăcem: poporul român din Transilvania și Ungaria, în loc de a înainta, de a face avere, s'ărăcesce. Să nu ni se oprească ochii la o familie două din sat sau dela oraș, care s'a ridicat, ci la numărul mare a celor ce s'ărăcesc. Fie-care familie e datoare a păstra ceva, a pune ceva la o parte pentru zile negre, pentru timpuri neroditoare, pentru dări ori pentru a cumpăra o moșioară cât de mică și să rămână copiilor. Ei, aceasta ați la Români rar se poate auzi, ci auzim: că mulți țărani români, în loc de a 'și înmulți averea, vînd și pre cea moștenită dela părinți; părăsesc locul și iau lumea în cap. Pentru ce? Pentru neavere; pentru s'ărăcie. Și:

„Sciți voi ce va să dăcă s'ărăcia? „E ceva mai amar, decât și moartea „chiar; ea degradează omul; ai ochi, „dar n'ai vedere, ai gură dar n'ai cuvinte; s'ărăc fiind, n'ai parte în lume, „la fericire.“

Acum vă întreb: oare ce vor face copiii acestor oameni s'ărăci, lipsiți? Nu pot alta face decât să devină slugi și ferească Dumneșeu poate și mai rău. Pentru ce? Pentru că n'au îndrumare cum și unde să 'și câștige o pâne mai ușoară. Preoții, dascălii, învățații și toți câți au averi ați nu vîd pre s'ărăci și nu aud vaețele lor, le este rușine să 'i îndrumeze, ori că s'a prefăcut lumea, și nu mai e milă.

Acei copii s'ărăci au de lipsă de oameni cu inimă nobilă, care se 'i iee de mână și să 'i ducă la o meserie ca să 'și poată câștiga mai cu înlesnire pânea de toate zilele; ca să 'i ferească de robire, poate și de alt drum și mai rău.

On. adunare! Eată am venit cu vorbirea până la întrebarea:

1. Cum să îngrigim, ca poporul nostru să propășească la o stare materială mai bună? și

2. Prin ce să contribuim a ridica valoarea națiunei române la o demnitate mai considerabilă?

I.

Când voim să lucrăm, ca poporul nostru să propășească la o stare intelectuală și materială mai bună, atunci trebuie să facem ce au făcut părinții sau alții cu noi, cei ce ne aflăm într'o pozițiune mai bună trebuie să conducem pe fiii poporului înaintău la cultură și al doilea la o muncă mai bine plătită. Astfel putem conduce poporul la o stare mai bună.

Și sciți ce e muncă? Ea nu e o sarcină, ci eată cum o descrie învățatul nostru Baraș: „Munca e sudoarea „frunții, ea este sarea; munca este „apa botezului omului moral. Prin „muncă, prin productul mânilor sale

„se face omul superior. Numai prin „muncă ajungem la preț și la bogăție.“ Acum cugetați la bogăția unei națiuni. Ea prelângă cultură stă din oameni cu proprietăți, din oameni cu manufacturi și din oameni cari au bani gata capitaliști!

Căutați acum aceste la poporul român și veți vedé, că nici în parte nu le aflați. Nu aflați la noi în Transilvania și Ungaria aceea, ca toți fiii Românilor să scie carte cum sciu ai altor națiuni; nu aflați la cărțurari o literatură: scrieri diferite, apoi artele: musica, pictura, poesia etc. lipsesc, pare că sîntem fără talente. Avem talente, dară nu le ajută nimenea. Nu aflați proprietăți întinse, moșii; nu aflați stoguri numeroase nici tronuri umplute cu bucate, din cari să poată vinde țărani nostri români.

Nu aflați manufacturi adevă haine, unelte preparate din produsele crude precum: cismărie, curelărie, pâlării, mobile etc., cari să le schimbe în bani. Nu aflați comercianți cari să schimbe lucrurile și să ne aducă altele de modă, cari le căutăm acum cu sete. Nu aflați capitaliști, bancheri. Va se dăcă mai nici unele din condițiunile amintite nu le aflăm. Și cu toate aceste este oare să dăcem: nu le putem procura și să ne împăcăm? Nu! Pentru că ni le putem procura. Dacă nu toate barăm unele.

Deci datorita ne este în astfel de adunări să ne consultăm, să începem a face ce putem și să nu ne lăsăm lucrul din di în di amorit sau tândălit.

Acum nu e vorbă de a contribui, de a da, ci este: de a te face om de a căștiga mai mult decât profitezi astăzi. Aceasta cred, că o voesc ori și cine.

Deci întrebarea, asupra căreia dau eu pricină a ne consulta este: „Ce mijloace cuviincioase să „apucăm ca să ajungem la o „stare materială mai bună; ca „se ajungem la avere?“

Eu nu sînt de aceea părere: să 'i tot ceri poporului și să nu 'i mai dai nimica, să nu 'i arătăm cum să pună la loc, de unde a dat.

Eată pentru ce dăc aceste!

Noi consultăm Românilor să învețe carte. Legea statului poruncesce că până la al 15-lea an se învețe carte fie-care elev. Va se dăcă luminarea minții, vrînd nevrînd, ar fi a se face. Față cu această desvoltare ce observăm? Observăm aceea, că cu cât să luminează Români cu atât învață a cunoaște mai multe lipse: mîncări bune, podoabe, comodități, va se dăcă cheltuelile cresc, însă nu crește și câștigul.

Fraților! Trebuie să îngrigim, ca atunci când sporesc cunoscînțele omului, când sporesc trebuințele să sporească și venitele și foloasele lui. La această trebuință de care ne împedecăm în fie-care di nu ne-am prea gândit.

Dacă voiți se ne cugetăm acum la aceasta mare trebuință, atunci o dăc dela început, că nu o scoatem la cale altfel decât prin muncă; dar altfel de muncă nu cea de ați ci aceea ca munca Românilor să poată fi plătită mai bine și de se poate îndoit și întreit, decât cum se plătesc astăzi, atunci vor avé Români îndoit câștig.

Plata ostenelelor va fi mai mare dacă va fi munca mai fină, adevă dacă vor învăța oamenii nostri meserii să lucre manufacturi. Să dovedim ceea ce afirmăm. Țărani români lucră la plugărit, la săpat, la coasă sau la secere. Un om fără vite nu capătă mai mult de 60 cr. pe di. Un meseriaș se dăcem cel mai din urmă, o calfă ori dela ce meserie capătă 1 fl. și 50 cr. pe di. Astfel cismariul după o păreche de cisme lucrăte dă trei floreni. El le lucră într-o di și jumătate. Măsarul după un obiect plătesce sodalului și 'i vine la un 1 fl.

50 cr. pe di, la alții doi floreni, după cum e și silința și măiesria. Am vîdut pre cel ce lucră 14 ceasuri pe di că câștigă și trei floreni. Eară măiestrii după renumele câștigat prin lucruri fine și trainice câștigă câte 800 până la 1600 fl. pe an. Din acestia unii păstrează câte 3—400 fl. pe an și în șase ani 'și-a cumpărat o moșioară. Pe lângă aceasta e și domn între domni, luminat și neteșit.

Este de priceput aceasta fără bătae de cap. Un folos mic avem dacă vindem pelea oaei sau a vacii neargășită, însă întreit folos avem dacă o vindem argășită și lucrată, de exemplu din pelea oaei peptar sau cojoc, eară din a vacii opinci sau cisme. Un folos avem dacă vindem grăul, și mai mare folos avem dacă vindem făina sortită sau prelucrată coaptă în pâni și colaci sau covrigi. Un mic folos avem dacă vindem lemnele de stejar, de prun, de măr, și alt folos avem dacă scim să facem din ele: masă, scaun, coasten și altele. Satenii sași folosesc și fac așa ceva, și sînt mai cu dare de mână. Oare pentru ce să fie Românul mai nătâng, mai neîndemăntec, mai ne ager, că mintea o are destul de ageră? Pentru că nu începe și nu 'i îndeamnă nimenea a se aplica la meserii.

Sătenii nostri vîd bine ce preț are meseria. Ei vîd că dacă un sătean plugar scie și meseria cojocăriei, când nu e vreme de economie, lucră la cojocărie. Cel ce este morariu macină și vîd că cojocării și morarii prin sate sînt mai avuți. Pentru ce? Pentru că mai are o meserie și aceea este plătită mai bine. De aceasta 'i dă mână mai bine decât unui simplu plugar. Deci și noi să lucrăm ce se plătesc mai bine. Lângă aceste dacă mai socotim ceea ce vedem că fac alții, adevă; cojocării, pelării, cismării etc. ei se asociază, cumpără la vreme pei efitne atunci fac și un mic negoț și speculă și câștigă și mai mult. Eată cum se mișcă omul a înainta pe treptele, cari le are înaintea sa. Astfel osteneala li se plătesc întreit de bine.

Fraților! toată lumea strigă ați: „înaintare!“ Români, cari sînt mai mult plugari economi în treapta dînțaiu a înaintării, au să nisească la a doua treaptă. Aceasta le stă înainte și este: meseria, industria și comerțul. De voim să înaintăm cătră o stare mai bună trebuie să ne aplicăm fiii la meserii.

(Va urma)

Varietăți.

* Eri s'a serbat în biserica noastră gr. or. din cetate cu serviciu divin prea înalta di onomastică a Maiestății Sale Imperatesei și Reginei Elisaveta. — Și în bisericile celorlalte confesiuni a fost serviciu divin. Edificiile publice au fost decorate cu steaguri.

* (Postal). Direcțiunea postală reg. ung. de aici aduce la cunoscînța publică prin ordinațiunea sa dela 14 cur. Nr. 8826, că comunicațiunea postală cu curier între Bahnea și Nirașteu se va sterge cu 1 Decemvre a. c. și Baenea se va împreuna dela ziua amintită cu oficiul postal din D. Szt. Mărtin.

* (Statutele casinei române) din opidul Săliște s'au încuviințat din partea ministerului r. u. de interne și s'au înzestrat sub Nr. 45354 ex 1879 cu clausula recerută.

* (Din comitatul Severinului). Cetim în „Der Osten“ că o deputațiune sub conducerea dlui general Traian Doda va substerne Maj. Sale un protest contra prolongirei provisorului, care și până acum a făcut lucruri neaușite în comitat. Și în dieta Ungariei se va ridica vîlul deasupra acestor lucruri.

* (Têrgul din Dej), carele se ținea până acumă în tot anul în 13 Dec. n. prin ordinațiunea ministrului

r. u. de agricutură, industrie și comerț sub Nr. 29,268 s'a transpus pe 16 Decemvrie.

* (Ursoaia cea cu doi pui), de care facusem pomenire în urșiada fu omorită după cum cetirăm în alte foi mai târziu de trei Romani din Reșnov. Acesti, tatăl și cu doi fii cetim, că s'au dus pe urmă până la pestera unde și avea ursoaia culcașul Acolo întru betrânul cu o bătă a mână și aflând ursoaia durmind o îmboldi cu bătă să se scoale. Ursoaia mai la început se arată prea comoadă și nu voia să se scoale, dară după ce a veșut că nu are pace sa apucat pe primitivul venătoriu cu gura de picior. Vaietându se betrânul, unul dintre fii a intrat și el și cu o descărcătură de pușcă a lovit pe ursoaie de moarte, însă ursoaia tot a mai avut atâta putere încât să 'i tragă pușcător iului căciula cu per și cupele cu totdepe cap. Ursoiadupă cum se scie au murit; venătorii răniți sînt în cură, dară nu sînt în pericol de moarte.

Este mai demult acum de când ni s'a trimis învitate de prenumerațiune și programa de mai la vale spre a o alătura la unul din nrri foaiei noastre. Fiind însă că ni s'au trimis prea puține esemplare spre a puté alătura pentru toți abonanții nostri, dar de altă parte pe lângă aceea că am fost espres recercați este în interesul promovării literaturii naționale de a aduce la cunoscînța publicului nostru cetitoriu întreprinderea cea nouă, facem loc învitatei și programei în coloanele noastre.

Anunțiu de prenumerațiune

la
„PĂSTORIUL“
foaie literară-bisericască.

Programa.

Credem, că vor fi mulți între on. cetitori, cari cu oareși-care curiositate 'și vor pune întrebarea: că cine sîntem și ce voim cu „Păstoriul“? Și cu tot dreptul: pentru că de este cunoscut odată un organ de publicitate — nimenea nu e curios față de el; însă când acuma voim a 'l cunoaște, — fiesce care dorim a sci nainte măcar numai cât ceva despre scopul și tendința lui, în togma ca călătoriu străin care nainte de ce ar intra în cutare capitală — vrea să 'i cunoască cartă sau cercumscrierea, că nu cumva să rătăcească în tumultul stradelor.

Spre orientare și noi voim acuma a presenta publicului nostru cercumscrierea sau mai bine dăc programa „Păstoriului.“

Cine va arunca o privire serioasă asupra situațiunei — privită din ori-ce punct de vedere creștinesc — în care se află mai cu samă Biserica română ortodoxă, precum și asupra mișcămintelor mari ivite mai adevunădi, — nu va scruta mult, până se va convinge, ca pășirea noastră pe terenul publicității, cu acest organ eclesiastic, în frunte cu această programă, este justă, este la timp cuvenit și prea bine motivată.

Spiritul omenesc totdeauna a colcăit și s'au luptat în contra bisericeii lui D-șeu însă ni se pare, că în așa măsură înspăimîntătoare nici când ca în timpul de față.

Dăcem, ca în măsură înspăimîntătoare pentru că așa numiții atești tot mai tare suprima religiunea și morala creștină, încât prin unele interese mărsiave pitulate sub nesce frase și intențiuni înforțolate pe di ce merge adună în giurul lor cete de mameleci, năuci și creduli! Aceste victime demne de compătimit, aceste victime a celor generalisimi îndumneșei ocupă apoi o pusețiune ostilă față de biserică, față de propagatori moralei, și cu o nebuție nepusă se încalera de tot ce este sânt și corespndătoriu spiritului și pretensiunilor timpului modern.

Pre lângă acest rău, se mai adauge și altul care se află în sinul nostru. Ne mândrim adevă: că avem libertatea cea mai estinsă în Biserică; însă în faptă nu 'i așa, de oare-ce principiul libertății la noi e încă nerespectat și nepriceput de mulți. Se în-

trebăm numai, că după de ce ani — ce rezultat a obținut aceasta în biserica noastră autonomă? Acel rezultat, că între popor și funcționarii bisericesci există controverse dese, mai dese decât chiar sub sistema absolutismului; prin ce poporul vedem că din din și în și se degenerază se demoralizează și se înstrăinează de biserică. Mulți pentru aceste rezultate funeste învinovătesc apoi preoțimea, deși aceasta nu poartă vina!

Poporul simțindu-se a nu mai fi mântat dinapoi, ca sub sistema de mai înainte, și fiind pururea plecat mai bucuros a asculta de cei ce l'duc în preapastie și ispită, ca de cei ce cu sfaturi binevoitoare cel povețuesc pe calea adevărului, din aceste motive persecută și uresce ori-ce învoire, și cu aceasta și pe păstoriul seu sufletesc care l'a recomandat așa ceva întru atât încât îi devine inimic natural, până când și pentru cel mai neînsemnat paș presbiterul devine umilit, servil degradat și desconsiderat în fața poporului. Eată dar unde zace vina, că nu mergem pe nimic cu principiul de libertate. Eată unde zace vina, că poporul se demoralizează!

Și apoi noi preoții, cari le pipăim, le cunoaștem și le vedem acele nisuițe stricăcioase petrecându-se în giurul nostru, noi — cari după chemarea noastră sântem datori a fi povățuitori celor buni între asemenea îngrigiri: noi — cari între atari fantoame decădute și desperate trebuie să fim mângăitori sufletelor încă neseduse și corupte; noi — cari între asemenea împregiurări, trebuie să fim eliberători sufletelor amenințate cu perzare; noi — cari trebuie să fim ca nesece eroi a bisericii lui D-șeu învârtind arma spiritului în contra diavolului și a tuturor tendințelor pornite cu răutate asupra bisericii; — să privim cu nepăsare și cu mânie în sin la unele ca aceste?! Nu! aceasta nu ne este ertat să facem. Trebuie să ridicăm baricade în contra diluviului teribil; trebuie să aflăm mijloace prin ce l'am puté opri.

Cercând noi mijloacele, am aflat uncul mijloc spre scopul indigetat și anume: un organ eclesiastic independente.

Căci, de privim cu serioșitate pe acest teren al literaturii eclesiastice — atunci în adevăr ne cuprinde o formă de supărare — vedând că în zilele noastre — mai cu samă un atare organ ne lipsește. Un organ carele să fie interpret fidel al trebilor noastre bisericesci, un organ, care să descopere erorile și care să nu fie preocupat nici de persoane, nici de presiunea nimeni; ci din contră față cu ori-ce și oricine să fie independente, — ce e bun să laude; ear ce e rău să mustre; — ce e de folos, consult și corespunzătoriu să primească; ear ce e învechit și nefolosibil să delature.

De aceea, noi subscrișii preoți dela sate cugetăm că ar fi o nespuză scădere în specie pentru noi preoțimea, ear in genere pentru biserică, dacă față de cele dișe ne lipsește un organ bisericesc independente și neparțial aici în sinul nostru, care fără de nici o rezervă să arete în adevărata sa culoare însemnătatea mișcămintelor și evenimentelor din biserica noastră ortodocsă ce atât de aproape ne ating pre noi, soartea noastră, viitoriul nostru, — am luat asupra-ne rola grea de a eda o foaie eclesiastică sub firma: „Păstoriul“. Poate, că întreprinderea aceasta ce va avé de scop a descoperi multe, cari am dorî să aibă cetitori mulți, — nu ne va succede tocma din acest punct de vedere, și va trebui să cadă; dar întâmplă-se ori-ce, noi prevenim a spune publicului nostru; că aceea nici când nu se va întâmpla în lipsa activității sau a intențiunei noastre de a folosi!

Grija, ce o avem față cu greutatea acestei întreprinderi, ne o alină în mesură mare cugetul că ni s'au angajat la aceasta luptă o parte mai aleasă dintre preoții nostri.

Resumând principiile deja espuse, programa acestui diar se poate precisa în următoarele puncte principale. Preste tot tendința noastră este:

a) Apărarea constituțiunei noastre bisericesci după principiul Apost. Pavel: *Stați*

dară în libertatea cu care Christos ne-a făcut liberi, și nu ve încurcați earăși în jugul servitutei. (Gal. V. I.)

b) Arătarea mijloacelor prin cari ne putem susține aceasta constituție.

„Și dacă poți fi liber întrebuințează mai bine libertatea“ (I. Cor. VII. 21).

c) Ne vom năsuși a arăta necesitatea și legalitatea canonică a bisericii române orientale sub a unui esarch oriental a tuturor românilor din orientul Europei.

d) vom ține cont de toate evenimentele în biserica ortodocsă;

e) vom da biografiile păstorilor bisericesci mai renumiți;

f) vom ușora diregătoria preoților prin edarea de predici în fie-care numer.

g) vom ține legătura scoalei cu biserica;

h) vom da informațiuni despre dispozițiunile consistoriali sinodali etc.;

i) vom tracta despre trebuințele, intelectuali și materiali a clerului;

j) vom destiepa simțul moral în creștini;

k) vom publica și desbate diferiți articli și scrieri de cuprins dogmatic după principiul evangelic: „Cercetați toate; țineți ceea ce este bun (Tes. V. 21.) și în fine.

l) vom lua notițe de interes public din toate ramurile vieții, etc. etc.

Însă ca aceste cerințe să le putem deplină cu demnitate, avem neapărată trebuință de cel mai puternic ajutoriu al publicului și deschilnit a colegilor nostri preoți prin conlucrare prin propagarea ideielor și adevărurilor atinse de noi și prin pnumărațiuni cât mai numeroase; căci „deficit pecunia, deficit omne.“ De aceea observăm, ca apărerea acestui jurnal, numai sub acea condițiune va fi posibilă, dacă sucursul abononților va fi de ajuns ca să poată acoperi speșele tipariului.

Foaia va apărea în B.-Gyula cu începutul anului nou 1880, și va eși: deocamdată numai de două ori pe lună, la 1 și 15 și: eară mai târziu — după ce vom veni în ord — va eși în toată săptămâna odată.

Prețul:

Pentru Austro-Ungaria pe an: 4 fl. — cr. Pentru România 6 fl. — cr.

Abonamentele se primesc numai pe un an solviți înainte, și se vor trâmite editoriuului subscris în B.-Gyula: ear articolii și epistoalele ce privesc redacțiunea, redactorului subscris în Kétegyháza. Observăm că dacă sucursul abononților nu va fi de ajuns ca se poată acoperi speșele tipariului, abonamentele primite se vor restitui respectivilor domni trimitători.

In convingere și speranță, că on. pub. va sprigină întreprinderea noastră, ne repețim învitate la pnumărațiune!

Kétegyháza și B.-Gyula în 26 Aug. (7 Sept.) 1879.

Iosif I. Ardelean,
redactor respunzătoriu.

Iosif Besan,
editoriu.

Bursa de Budapesta

din 17 Noemvre n.

Renta de aur 94.85, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.25, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 73.50, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.—, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient ung. 76.55, împrumutul ung. cu premii 105.25, oblig. giuni ung. de rescumpărarea dicimei de vin 89.—, oblig. giuni urbariale ung. 87.78, oblig. giuni ung. cu clausulă de sorțire 85.75, oblig. giuni urbariale temeșane 87.—, oblig. giuni cu clausulă de sorțire 85.2b, oblig. giuni urbariale transilvane 85.25 oblig. giuni urbariale croato-slavonice —, datorie de stat austriacă în hârtie 67.75, renta austriacă în argint 70.50, renta de aur austriacă 80.25 sorți de stat dela 1860 127.—, acțiuni de bancă austro-ung. 836, acțiuni de bancă de credit ung. 254.—, acțiuni de credit austr. 265.—, argint —, galbin 5.54, napoleon 9.32, 100 marce nemțesci 57.75, London (pe polița de trei luni) 116.70.

Bursa de Viena

din 17 Noemvre n. 1879.

Metalicele 5% — —
Acțiuni de bancă 836 —
Împrumutul de stat din 1860 127 25
Împrumutul naț. 5% (argint) 70 60
Acțiuni de credit 254 50
Valuta nouă imperială germână 57 80
London 116 65
Galbin 5 55 1/2
Napoleon d'aur (poli) 9 32

Economic.

Budapesta, 8 Noemvre n. In săptămâna trecută s'a schimbat vremea cea frumoasă. Împregiurările meteorologice au fost pline de neplăceri, de vreme ce în fie-care și acum era negură grozavă, acuma ploaie, acuma vânturi furtunoase și apoi și brumă mare. Așa timpul era foarte nestatornic și temperatura între + 9° și + 4° R. pe la ameași în fie-care și. Sub atari împregiurări sămănăturile ne isprăvite s'au întrelăsat cu totul și din pricină, că timpul de earnă s'a prea apropiat unde întreprinderea lor ar fi tare riscată. Și cu părere mare de rău trebuie să amintim că după raporturile ultime despre lucrurile și sămănăturile de toamnă, statornic faptul trist, că regiuni întregi au rămas *din lipsa de sămănță* ne lucrare și nesămănate. Această tristă întâmplare este cea dintău pricină, că oamenii din aceste ținuturi emigrează în mod înspăimântătoriu. Pe lângă toate aceste articolele din tērg în săptămâna trecută nu s'au urcat în preț, ba s'ar puté dice că au mai scăduț, pentru că nici n'au fost așa cătate ca mai înainte. Așa notăm în special:

Grăul la 50,000 m. m. cu câte fl. 15.30—15.60; sēcara la 3000 m. m. cu fl. 9.75—10.10; orzul la 4000 m. m. cu fl. 7.75—8.75; ovșul la 5000 m. m. cu fl. 6.90—7.05; cucuruzul la 20,000 m. m. cu fl. 7.40—7.55; făina n'a trecut mai de loc.

Pastăioaselor le-a umblat mai bine vëndându-se în următoriu mod și adecă: fasolea cu fl. 9.75—10; mazerea cu fl. 13—14.50; linteia cu fl. 11—14; sămănța de in cu fl. 13.50—14; sămănța de cânepă cu fl. 10.50 toate per 100 chilograme; spirul *en gros* cu fl. 34—34.50 și *en detail* cu fl. 36.50—37.50.

Porcii acuma au fost mai efini. Intre cei 69,090 au fost din Ungaria de jos peste 7000, din România 1090 și din Ardeal 340 capete; lănilile au trecut cu fl. 1.75—2.80 per chilogr.

Peile de astădată au avut mai bună trecere de es. cele de bou cu fl. 135—140; cele de vacă cu fl. 118—120; cele de vițel cu fl. 185—210 per 56 chilograme; apoi cele de cal cu fl. 11.50—15 pärechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 27 Noem imob. lui Iosif Pinci în Daia (trib. Sibiu); în 20 Noem. și 20 Dec. imob. lui Ioan Kessler în Mediaș (judec. cerc.); în 16 Dec. 1879 și 16 Ian. 1880 imob. lui Cula Șerban în Sântimre (judec. cerc. Aiud); în 10 Dec. 1879 și 10 Ian. 1880 imob. Paraschivei lui Gavrilă Stănilă în Loman (judec. cerc. Sebea); în 13 Dec. 1879 și 15 Ian. 1880

imob. Salamiei Hundula în Balomir; în 13 Dec. 1879 și 14 Ian. 1880 imob. rămasului după Ioan Baner în Orăștie (trib. Deva); în 22 Noem. imob. lui Ioan Csányi în Abrud (jud. cerc.); în 12 Ian. și 12 Febr. 1880 imob. lui Iacob Pottan tyus în Aracalea (trib. Dej).

Nr. 183. 1879.

2—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Vătășan din parochia clasa a III Archita, presbiteratul Sighișoarei, se escrie concurs cu terminul până la 30 Noemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sânt:

1. Cuartir liber, grădină și edificatele economice necesare.
2. Șese jugere pământ, parte sămănătură parte fēnaț.
3. Dela 35 familii române câte o ferdelă cucuruz sfărmit.
4. Dela 25 familii neurustice asemenea câte o ferdelă cucuruz sfărmit.
5. Lemnele recerute de foc.
6. Din venitele stolare îndatinatē în ppresbiterat pe jumătate.
7. Din filia Beia un venit anual de 30 fl. v. a.

Suma tuturor venitelor împreunate cu acest post face 235 fl. a. c.

Cei ce doresc a competi la acest post, să și aștearnă recursele lor instruate conform legilor în vigoare subscrisului până la terminul indicat.

Sighișoara, 30 Octomvrie 1879 st. v. în conțelegere cu comitetul și sinodul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 286.

2—3

EDICT.

Maria născută Chereches, din Săscior, comitatul Făgărașului, carea de șese ani a părăsit cu necredință pre legiuitul ei bărbat George Ioan Grecia gr. or. din comuna Berivoi mici fără ca să se scie locul aflării ei până astăzi se citează prin această ca în termin de un an și o și dela ziua mai jos însemnată, să se infășoșede înainte; subscrisului for matrimonial nesamintit Căci la din contră și în absența ei se va decide procesul intențat asupra ei decătră numitul ei bărbat.

Făgăraș 28 Octomvrie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Protopresbiteratului Făgărașului I.

CĂLINDARIUL BUNULUI ECONOM

pe anul viseet 1880.

Întocmit de

D. Comșa și Eugen Brote.

Cu mai multe ilustrațiuni intercalate în teest.

Anul IV.

Cuprinsul: Dilele și serbătorile de preste an. Chronologia. Pascălia. Anotimpurile. Sistemul planetar al soarelui. Întunecimi. Serbătorile schimbătoare și Posturile. Genealogia: Austro-Ungaria, Germania, Francia, Rusia, Italia, Britania și Irlanda, Spania, România, Suedia și Norvegia, Belgia, Olanda, Grecia, Portugalia, Monaco. **Conspectul complet al tērgurilor din Ardeal:** A. în rēnd alfabetic, B. în rēnd chronologic. Tērgurile în Ungaria. Tērgurile principale în România. Tērgurile principale în Bucovina. — **POSTA:** A. Posta de epistole, B. Posta de mesagerie. **Correspondența telegrafică. Raportul între măsurile noue și vechi. — TIMBRE.** Tabele de interes. Tabela comparativă a valorurilor de bani din toate țările. — **SFĂTUITORIU JURIDIC. PARTEA ECONOMICĂ:** Cu puteri unite. Carul (cu patru ilustrațiuni). Din istoria calului. Cât se seamănă pe un hectar? Timpul încolțirii și vegetațiunei la diversele plānte agricole. Tabelă despre mașinile agricole mai însemnate. Din care material cāt vinars se estrage. Greutatea fructelor și sămēnțelor mai îndatinatē. Cāt timp poartă animalele agricole? Mutarea pomișorilor tineri. Pentru a apăra vrăbiile dela ci-reșe. Mijloc în contra omidelor pe varză. Plugul cu doue cormane (cu ilustrațiune). Ciurul (cu ilustrațiune). Foarfeci noue pentru tunsul oilor (cu ilustrațiune). Grijiți pădurile! Cum să se prindă oile? (cu doue ilustrațiuni). Scutul pomilor (cu trei ilustrațiuni). Digestiunea. Gādacul de Maiu (cu șase ilustrațiuni). Sarea ca nutriment de vite. — **PARTEA BELETRISTICĂ:** Ioan Turbincă, poveste. Bătaia dela Călugăreni. **Poesii:** Sentinela romană, poem istoric de Vasile Alesandri. Arătura de N. Bel-dicean. Mai iubit . . . de I. Mincu. Stejarulu și cornul, cāntec din Moldova. Bogatul și seracul, cāntec popular. Rugina și frământatul pānei (cu ilustrațiune). Cāt e de greu un bou? (cu ilustrațiune). Respectul cuvenit (cu ilustrațiune). Literatură română agricolă. Tabelă pentru preschimbarea prețului după măsurile vechi în noue. **Inserate.**

Prețul 45 cr. v. a. sau 1 leu n.

Editura tipografiei JOS. DROTLEFF în Sibiu.

5—5 [53]